

TÜRKİYE COĞRAFYASI

Fasikül 3: AGS Hazırlık ve Analiz Çalışma Föyü

Öğrenci Adı Soyadı: .....

Sınıfı / Numarası: .....

Tarih: .... / .... / 202...

\"Coğrafya kaderdir, bilgisi ise güçtür.\"

ÖĞRENME HEDEFİ: Öğrenciler, Türkiye'nin fiziki, beşeri ve ekonomik coğrafyası hakkındaki bilgilerini AGS düzeyinde 15 adet çoktan seçmeli soru üzerinden analiz ederek sınav başarısını artıracaktır.

BAŞARI KRİTERLERİ: 1. Türkiye'nin temel yer şekillerini tanımlarım. 2. İklim ve bitki örtüsü ilişkisini kurarım. 3. Coğrafi verileri analiz ederek sonuca ulaşıyorum.

1. Türkiye'de epirojenezin etkisiyle Anadolu Yarımadası'nın genel olarak yükselmesi sonucunda aşağıdakilerden hangisinin gerçekleşme hızı daha fazla artmıştır?

- Delta ovaları oluşumu
- Kırık dağların oluşumu
- Akarsu aşındırmasının şiddetlenmesi
- Buzul şekillerinin yaygınlaşması
- Volkanik konilerin sayısının artması

Çözüm Alanı / Notlar:

2. Türkiye'nin kıyı bölgelerinde görülen iklim özellikleri ile iç kesimlerde görülen iklim özellikleri arasındaki belirgin farkın temel nedeni nedir?

- Enlem farkı
- Boylam farkı
- Yer şekillerinin uzanış doğrultusu
- Bitki örtüsü çeşitliliği
- Toprak yapısı farklılıkları

Çözüm Alanı / Notlar:

3. Aşağıdaki göllerden hangisi oluşum bakımından "tektonik" kökenli göller arasında yer almaz?

- Tuz Gölü
- Manyas Gölü
- Sapanca Gölü
- Tortum Gölü
- Akşehir Gölü

Çözüm Alanı / Notlar:

4. Türkiye'de fiziksel ufalanmanın (mekanik çözülme) en fazla iç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu'da görülmesinin temel sebebi nedir?

- Yükseltinin az olması
- Bitki örtüsünün cılız olması
- Günlük sıcaklık farkının fazlalığı
- Karasal iklimin hakim olması
- Yer şekillerinin sade olması

Çözüm Alanı / Notlar:

5. Karadeniz Bölgesi'nde orman üst sınırının Akdeniz Bölgesi'ne göre daha aşağıda (düşük yükseltide) olmasının temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- Yağış miktarının fazlalığı
- Enlem - Sıcaklık ilişkisi
- Baki etkisinin ters olması
- Toprak verimliliği farkı
- Hakim rüzgar yönü değişikliği

Mini Sözlük (Fiziki Coğrafya)

Orojenez: Dağ oluşumu hareketi. Kıvrılma veya kırılma ile gerçekleşir.

Masif: Eski jeolojik zamanlarda oluşmuş, sertleşmiş, yaşlı kütlelerdir.

Karstik Şekiller: Kalker, jips gibi kolay eriyebilen kayaların oluşturduğu yer şekilleri.

Baki: Dağların Güneş ışınlarını alma yönü ve buna bağlı sıcaklık farkı.

Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası - Fasikül

Mini Sözlükçe (Kelime Dağarcığı Geliştirme)

Demografik Yatırım: Nüfusun artışına bağlı olarak okul, hastane gibi sosyal alanlara yapılan yatırımlar.

Nöbetleşe Ekim: Toprağı nadasa bırakmamak için her yıl farklı bir ürün ekilmesi yöntemidir.

İntansif Tarım: Modern yöntemlerle, birim alandan en yüksek verimin alındığı tarım türü.

Transit Ticaret: Bir ülkeden geçen ticaret mallarının başka bir ülkeye taşınması sürecidir.

Cittaslow (Sakin Şehir): Yerel kimliğini ve huzurunu koruyan, sürdürülebilir kentleri tanımlayan unvan.

6. Türkiye'de nüfusun dağılışını etkileyen faktörler düşünüldüğünde, Muğla - Menteşe Yöresi'nin seyrek nüfuslanmasının ana nedeni hangisidir?

- Su kaynaklarının azlığı
- Sanayinin gelişmemiş olması
- Engelibeli yer şekilleri ve ulaşım güçlüğü
- Yağışın yetersizliği
- Verimli tarım alanlarının yokluğu

7. Aşağıdaki tarım ürünlerinden hangisinin Türkiye'deki üretim alanı, devlet kontrolünde olması nedeniyle daha sınırlıdır?

- Buğday
- Mısır
- Haşhaş
- Ayçiçeği
- Zeytin

8. Türkiye'de "kümes hayvancılığı" faaliyetlerinin daha çok büyük şehirlerin çevresinde yoğunlaşmasının temel nedeni nedir?

- İklimin çok uygun olması
- Mera alanlarının genişliği
- Ulaşım kolaylığı ve pazarlama imkanları
- Tüketici nüfusa (pazara) yakınlık
- Su kaynaklarının bolluğu

9. Artvin-Murgul ve Kastamonu-Küre'de çıkarılan, Türkiye'nin ihracatında önemli bir yer tutan maden hangisidir?

- Demir
- Bor
- Krom
- Bakır
- Alüminyum (Boksit)

10. Türkiye'nin dış ticaret hacminin son yıllarda artmasında aşağıdakilerden hangisinin etkisi daha azdır?

- Sanayi üretiminin artması
- Serbest bölgelerin kurulması
- Tarımda nadas uygulamasının artması
- Ulaşım imkanlarının gelişmesi
- Pazar çeşitliliğinin sağlanması

Ders Notları ve Hatırlatıcılar:

Türkiye'nin Ekonomik Coğrafyası ve Bölgesel Kalkınma - Fasikül

11. Yeşilirmak Havzası Gelişim Projesi (YHGİP) kapsamında hedeflenen temel amaç aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Kış turizmini canlandırmak
- b) Havzadaki kirlilik ve erozyonu önlemek
- c) Sadece pamuk üretimini artırmak
- d) Madencilik faaliyetlerini sonlandırmak
- e) Bölgeyi tamamen sanayi bölgesine dönüştürmek

12. Türkiye'nin Orta Koridor üzerindeki konumu ve Bakü-Tiflis-Kars demir yolu hattı, aşağıdaki sektörlerden hangisinin gelişimine en fazla katkı sağlar?

- a) Hayvancılık ve mera ıslahı
- b) Ormancılık ve kağıt sanayisi
- c) Lojistik ve taşımacılık sektörü
- d) Tarım ve sulama teknolojileri
- e) Kıyı ve yayla turizmi sektörü

13. Türkiye'de "Sakin Şehir" (Cittaslow) unvanını alan ilk yerleşim yeri aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Halfeti (Şanlıurfa)
- b) Seferihisar (İzmir)
- c) Gökçeada (Çanakkale)
- d) Perşembe (Ordu)
- e) Uzundere (Erzurum)

14. Konya Ovası Projesi (KOP) ile bölgeye Mavi Tünel aracılığıyla su getirilmesi sonucunda üretiminde en fazla artış beklenen ürün hangisidir?

- a) Arpa ve Çavdar
- b) Mısır ve Şeker Pancarı
- c) Kırmızı Mercimek
- d) Nohut ve Buğday
- e) Zeytin ve Turunçgil

15. Türkiye'de orman yangınlarının en fazla Ege ve Akdeniz kıyı kuşağında görülmesinde aşağıdakilerden hangisinin payı en büyüktür?

- a) Orman altı bitki örtüsünün gürlüğü
- b) Yaz kuraklığı ve yüksek sıcaklıklar
- c) Hakim rüzgar yönünün kuzey olması (Poyraz)
- d) Yerel halkın tarım dışı uğraşları
- e) Ormanların iğne yapraklı ağaçlardan oluşması

Bunu Biliyor muydunuz? (Bilgi Tazeleme)

Türkiye'nin en büyük bölgesel kalkınma projesi olan GAP (Güneydoğu Anadolu Projesi), sadece bir sulama ve enerji projesi değil; eğitim, sağlık ve ulaştırmayı da kapsayan entegre bir sosyal dönüşüm projesidir. GAP ile bölgedeki pamuk ve mısır üretimi Türkiye genelinde lider konuma yükselmiştir.

Gelişim Planı (Öz Değerlendirme)

Yanlış yaptığınız soruların konularını aşağıya not ederek çalışma stratejinizi belirleyin:

Açıklamalı Çözüm Anahtarı

Soru 1 - Cevap: C Anadolu'nun toptan yükselmesi (epirojenez), akarsuların yataklarını derinleştirmesine ve aşındırmanın şiddetlenmesine neden olmuştur.

Soru 2 - Cevap: C Dağların kıyıya paralel uzanması, denizel etkinin iç kesimlere girmesini engelleyerek kıyı ile iç kesimler arasında belirgin iklim farklarına yol açar.

Soru 3 - Cevap: D Tortum Gölü, Tortum Çayı'nın önünün heyelan sonucu kapanmasıyla oluşmuş bir 'Heyelan Set' gölüdür; tektonik değildir.

Soru 4 - Cevap: C Nem azlığına bağlı olarak gece-gündüz sıcaklık farkının yüksek olması, taşların mekanik (fiziksel) olarak parçalanmasına neden olur.

Soru 5 - Cevap: B Sıcaklık enleme bağlı olarak kuzeye gidildikçe azaldığı için orman yetişme üst sınırı da kuzeyde (Karadeniz) daha alçaktır.

Soru 6 - Cevap: C Menteşe Yöresi, bol yağış almasına rağmen engebeli yer şekilleri ve ulaşım hatlarına sapa kalması nedeniyle seyrek nüfusludur.

Soru 7 - Cevap: C Haşhaş üretimi, uyuşturucu yapımında kullanılabilmesi nedeniyle devlet denetiminde ve sınırlı alanlarda yapılmaktadır.

Soru 8 - Cevap: D Kümes hayvancılığı kapalı alanlarda yapıldığı için iklime bağımlı değildir; bu yüzden tüketim merkezi olan büyük şehirlere (pazara) yakın kurulur.

Soru 9 - Cevap: D Murgul ve Küre Türkiye'nin en önemli bakır yataklarına sahiptir. Bakır, sanayide ve elektrik-elektronikte yaygın kullanılır.

Soru 10 - Cevap: C Nadas uygulamasının artması tarımsal verimi düşürür ve ihracata olumsuz yansır; bu durum ticaret hacmini artıran bir faktör değildir.

Soru 11 - Cevap: B Yeşilirmak Havzası Gelişim Projesi (YHGP); havzadaki akış rejimini düzenlemek, kirliliği önlemek ve erozyonla mücadele etmek amacıyla başlatılmıştır.

Soru 12 - Cevap: C Orta Koridor ve Bakü-Tiflis-Kars hattı, Türkiye'nin kıtalar arası geçişte bir lojistik ve taşımacılık merkezi olma özelliğini pekiştirir.

Soru 13 - Cevap: B Seferihisar (İzmir), 2009 yılında Türkiye'nin ilk 'Sakin Şehir' (Cittaslow) unvanını alan yerleşim yeridir.

Soru 14 - Cevap: B KOP ile sulama imkanlarının artması, su ihtiyacı fazla olan mısır ve şeker pancarı gibi ürünlerin üretiminde büyük artış sağlamıştır.

Soru 15 - Cevap: B Akdeniz iklim kuşağındaki yaz kuraklığı ve aşırı yüksek sıcaklıklar, ormanların yanmaya elverişli hale gelmesindeki en temel doğal nedendir.

Değerli Öğretmen Adayları;

Türkiye'nin geleceğini şekillendirecek olan sizlerin coğrafi bilgi ve analiz yeteneği, yetiştireceğiniz nesiller için en büyük ışık olacaktır. Bu hazırlık sürecindeki emeğinizin karşılığını en güzel şekilde almanız dileğiyle. Yolunuz açık olsun!